

۱۳۴۵۱۵۰

آیین دادرسی کیفری

(جلد دوم)

دکتر جواد طهماسبی

دادیار دیوان عالی کشور و عضو هیات علمی دانشگاه

عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : آیین دادرسی کیفری (جدید) جلد دوم /
 جواد طهماسبی
 مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری : ج ۱ ۳۲۰ ص؛ ج ۲ ۳۲۸ ص
 فروست : علوم اجتماعی؛ ۸۹۴
 شابک : 978-964-511-693-2 ج. ۱؛ 978-964-511-694-9 ج. ۲
 وضعیت فهرست نویسی : فیفا
 موضوع : آیین دادرسی جزایی — ایران
 موضوع : حقوق جزا — ایران
 شناسه افزوده : طهماسبی، جواد، ۱۳۴۵ - مولف
 رده بندی کنگره : چ ۴۶۰۳/۸ KMH
 رده بندی دیویی : ۳۴۵/۵۵۰۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۹۸۹۴۸

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به ناشر یا کتب‌های ذیل اطلاع دهید.

۸۹۴

نشر میزان

آیین دادرسی کیفری (جلد دوم)

دکتر جواد طهماسبی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۴

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۶۹۴-۹

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکيسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

فهرست مطالب

فصل نخست - تحقیقات مقدماتی: مفهوم شناسی و فرایند اقدامات

تحقیقی..... ۱۵

مبحث نخست - مفهوم و مرجع تحقیقات مقدماتی..... ۱۶

گفتار نخست - قلمرو مفهومی تحقیقات مقدماتی و ویژگی های آن..... ۱۶

الف - مفهوم تحقیقات مقدماتی..... ۱۶

ب - ویژگی های تحقیقات مقدماتی..... ۱۹

۱- مجرمانه بودن..... ۱۹

۲- غیر علنی بودن..... ۲۲

۳- غیر ترافیعی بودن..... ۲۴

۴- بی طرفی..... ۲۶

۵- سرعت و استمرار..... ۲۶

۶- کتبی بودن..... ۳۰

گفتار دوم - مرجع تحقیقات مقدماتی و حدود صلاحیت محلی آن..... ۳۱

الف - مرجع تحقیقات مقدماتی..... ۳۲

۱- بازپرس..... ۳۲

۲- دادستان..... ۳۵

۳- دادرس دادگاه..... ۳۷

۴- رئیس یا دادرس علی البدل دادگاه عمومی بخش..... ۳۷

ب - صلاحیت محلی بازپرس..... ۳۸

۱- حدود اختیارات بازپرس نسبت به جرم واقع شده در سایر حوزه های قضایی..... ۳۹

۲- نحوه عملکرد بازپرس در خارج از حوزه صلاحیت..... ۴۰

۱- ۲. نیابت قضایی..... ۴۱

۲- ۲. مباشرت فراحوزه ای بازپرس..... ۴۳

۳- ۲. احاله در امور کیفری..... ۴۴

- ۱-۳-۲. موارد احاله ۴۴
- ۲-۳-۲. تشریفات احاله ۴۵
- مبحث دوم - اقدامات تحقیقی و ضوابط حاکم بر آن ۴۶
- ۱- چنانچه بازپرس ناظر وقوع جرم باشد ۴۷
- ۲- کشف جرم ضمن تحقیق جرم دیگر ۴۷
- گفتار نخست - بزه‌دیده، شهود و مطلعان در فرایند تحقیقات مقدماتی ۴۸
- الف - بزه‌دیده در فرایند دادرسی کیفری ۴۸
- ۱- نقش بزه‌دیده در فرایند دادرسی کیفری ۴۸
- ۱-۱. نقش بزه‌دیده در نگاه سستی و کلاسیک به دادرسی کیفری ۴۹
- ۱-۲. نقش بزه‌دیده در دادرسی از منظر حقوق اسلام ۵۱
- ۲- حقوق بزه‌دیده (شاکی) در تحقیقات مقدماتی ۵۲
- ۱-۲. جبران خسارت مادی و معنوی ۵۳
- ۲-۲. عدالت ترمیمی ۵۴
- ۲-۳. سازوکارهای ارفاقی ۵۴
- ۲-۴. حمایت سازمان‌های مردم‌نهاد از بزه‌دیدگان خاص ۵۴
- ۲-۵. حمایت از بزه‌دیده در برابر تهدیدات ۵۵
- ۲-۶. جلوگیری از افشاء اطلاعات بزه‌دیده ۵۵
- ۲-۷. ارائه خدمات به بزه‌دیده ۵۶
- ۲-۸. حمایت از بزه‌دیدگان ناتوان ۵۶
- ۲-۹. آگاهی‌بخشی به بزه‌دیدگان ۵۷
- ۲-۱۰. ضابطان خاص برای اطفال و زنان بزه‌دیده ۵۸
- ۲-۱۱. ورود حمایتی و پیشگیرانه به منزل بزه‌دیده ۵۸
- ۲-۱۲. ایجاد واحد مددکاری اجتماعی ۵۹
- ۲-۱۳. تسهیل در اخذ شکایت ۵۹
- ۲-۱۴. تحقیق از بزه‌دیده (شاکی) ۶۰
- ب - شهود و مطلعان در فرایند تحقیقات مقدماتی ۶۰
- ۱- جایگاه شهادت در دادرسی‌های کیفری ۶۱
- ۲- حمایت از شهود و مطلعان: مبانی و ضرورت‌ها و فرایندهای اجرایی ۶۲
- ۲-۱. مبانی و ضرورت حمایت از شهود و مطلعان ۶۲

۲-۲. برنامه‌های حمایت از شهود و مطلعان	۶۵
۲-۲-۱. عدم مواجهه حضوری بین شاهد و مطلع با شاکی یا متهم	۶۵
۲-۲-۲. عدم افشای اطلاعات هویت یا مسکن	۶۵
۲-۲-۳. کاربرد فن‌آوری اطلاعات در استماع شهادت و کسب اطلاع	۶۶
۲-۲-۴. حمایت از شاهد در برابر تهدید یا خطرات احتمالی	۶۶
۲-۲-۵. تأمین هزینه و پرداخت ضرر و زیان	۶۷
۲-۲-۶. نحوه تحقیق از شهود و مطلعان	۶۷
گفتار دوم - متهم و فرایند تحقیقات مقدماتی	۷۰
الف - تحقیقات مقدماتی از متهم: احضار، جلب و فرایند تحقیق از وی	۷۰
۱- احضار و جلب متهم	۷۰
۱-۱. احضار متهم	۷۰
۱-۱-۱. نحوه احضار	۷۱
۱-۱-۲. نتیجه عدم حضور	۷۵
۱-۲. جلب متهم	۷۶
۱-۲-۱. موارد جلب	۷۷
۱-۲-۲. نحوه جلب	۷۸
۱-۲-۲-۱. جلب عادی	۷۸
۱-۲-۲-۲. جلب سیار	۷۹
۱-۲-۳. نحوه انتقال یا تحت نظر قراردادن متهم جلب شده	۸۰
۲- فرایند آغاز تحقیقات مقدماتی از متهم و تضمینات حقوق دفاعی وی	۸۰
۲-۱. مقدمات تحقیق و تفهیم اتهام	۸۱
۲-۱-۱. مقدمات تحقیق	۸۱
۲-۱-۲. تفهیم اتهام	۸۲
۲-۲. نحوه‌ی تحقیق از متهم و حقوق دفاعی وی در حین تحقیق	۸۴
۲-۲-۱. حق سکوت متهم و ضرورت بهره‌مندی از مترجم	۸۶
۲-۲-۱-۱. حق سکوت متهم	۸۶
۲-۲-۱-۲. ضرورت بهره‌مندی از مترجم	۸۷
۲-۲-۲. حدود مداخله وکیل و ضرورت تشکیل پرونده شخصیت متهم در تحقیقات مقدماتی	۸۹

- ۱- ۲-۲-۲. حدود مداخله وکیل متهم در تحقیقات مقدماتی..... ۸۹
- ۲- ۲-۲-۲. تشکیل پرونده شخصیت..... ۹۴
- ۳- ۲-۲. اخذ آخرین دفاع از متهم..... ۹۶
- ۴- ۲-۲. حقوق اتباع بیگانه در تحقیقات مقدماتی..... ۹۷
- ب - سایر اقدامات تحقیقی..... ۹۹
- ۱- معاینه محل و تحقیق محلی..... ۹۹
- ۲- بررسی علمی صحنه جرم..... ۱۰۱
- ۳- جلب نظر کارشناس..... ۱۰۴
- ۴- تفتیش و بازرسی منزل، اماکن خصوصی و اشیاء..... ۱۰۶
- ۵- کنترل مخابرات و مراسلات پستی، تصویری و صوتی..... ۱۱۰
- ۶- کنترل حساب‌های بانکی..... ۱۱۳
- ۷- تحقیق از عاقله..... ۱۱۴

فصل دوم - قرارهای قضایی تمهیدی..... ۱۱۷

- مبحث نخست - قرارهای تأمین کیفری و نظارت قضایی..... ۱۱۷
- گفتار نخست - قرارهای تأمین کیفری..... ۱۱۸
- الف - گونه‌های مختلف قرارهای تأمین کیفری..... ۱۱۸
- ۱- قرار التزام به حضور با قول شرف..... ۱۱۹
- ۲- قرار التزام به حضور با تعیین وجه التزام..... ۱۲۰
- ۳- قرار التزام به عدم خروج از حوزه قضایی با قول شرف..... ۱۲۱
- ۴- قرار التزام به عدم خروج از حوزه قضایی با تعیین وجه التزام..... ۱۲۲
- ۵- قرار التزام به معرفی نوبه‌ای خود به مرجع قضایی یا انتظامی با تعیین وجه التزام..... ۱۲۲
- ۶- قرار التزام مستخدمان رسمی کشوری یا نیروهای مسلح به حضور با تعیین وجه التزام..... ۱۲۴
- ۷- قرار التزام به عدم خروج از منزل یا محل اقامت..... ۱۲۷
- ۸- قرار اخذ کفیل..... ۱۳۰
- ۹- قرار وثیقه..... ۱۳۵

۱۰ - قرار بازداشت موقت	۱۳۶
۱-۱۰. پیشینه بازداشت موقت	۱۳۷
۲-۱۰. هدف قرار بازداشت موقت	۱۴۱
۳-۱۰. معایب و محاسن بازداشت موقت	۱۴۱
۴-۱۰. نفی بازداشت موقت الزامی	۱۴۳
۵-۱۰. صدور قرار بازداشت موقت و شرایط آن	۱۴۷
۶-۱۰. نظارت و بازبینی بازداشت موقت	۱۵۱
۷-۱۰. جبران آثار بازداشت موقت	۱۵۶
۱-۱۰-۷. احتساب ایام بازداشت قبلی	۱۵۷
۲-۱۰-۷. جبران خسارت	۱۵۸
ب - خاتمه قرارهای تأمین کیفری	۱۵۹
۱- پایان قرارها بدون اخذ یا ضبط مال	۱۵۹
۲- ضبط مال موضوع قرارهای تأمین	۱۶۰
گفتار دوم - قرار نظارت قضایی	۱۶۴
الف - ماهیت و پیشینه قرار نظارت قضایی	۱۶۴
ب - فرایند اجرای قرار نظارت قضایی	۱۶۸
۱- دستورهای ذیل قرار نظارت قضایی	۱۶۸
۱-۱. معرفی نوبه‌ای به مراکز یا نهادهای معین	۱۶۹
۲-۱. منع رانندگی با وسایل نقلیه موتوری	۱۶۹
۳-۱. منع اشتغال به فعالیت‌های مرتبط با جرم ارتكابی	۱۷۰
۴-۱. ممنوعیت نگهداری سلاح غیرمجاز	۱۷۰
۵-۱. ممنوعیت خروج از کشور	۱۷۱
۲- قرار نظارت قضایی: از صدور تا قابلیت اعتراض و ضمانت اجرای آن	۱۷۱
۱-۲. مرجع صدور قرار نظارت قضایی	۱۷۲
۲-۲. زمان و مدت صدور قرار نظارت قضایی	۱۷۲
۳-۲. وحدت و تکرر در قرار نظارت قضایی	۱۷۳
۴-۲. نحوه اعتراض و ضمانت اجرا	۱۷۳
۵-۲. قرار نظارت قضایی جایگزین قرار تأمینی	۱۷۴
مبحث دوم - سایر قرارهای تمهیدی در مرحله تحقیقات مقدماتی	۱۷۵

- گفتار نخست - قرار تأمین خواسته و قرار جلوگیری از فعالیت واحدهای اقتصادی... ۱۷۵
- الف - قرار تأمین خواسته..... ۱۷۵
- ب - قرار جلوگیری از فعالیت واحدهای اقتصادی..... ۱۷۹
- گفتار دوم - موارد ممنوع الخروج سازی افراد از کشور..... ۱۸۲
- الف - به مثابه یک مجازات تکمیلی..... ۱۸۳
- ب - به مثابه یک تدبیر نظارتی ذیل قرار تعویق مراقبتی..... ۱۸۴
- ج - به مثابه دستور ذیل قرار تعلیق تعقیب..... ۱۸۴
- د - به مثابه یک دستور ذیل قرار نظارت قضایی..... ۱۸۴
- هـ - دستور ممنوعیت خروج از کشور قبل از دستگیری متهم..... ۱۸۶
- و - دستور ممنوعیت خروج محکوم علیه از کشور..... ۱۸۶

فصل سوم - تحقیقات مقدماتی افتراقی..... ۱۸۹

- مبحث نخست - افتراقی سازی تحقیقات مقدماتی جرایم اطفال و نوجوانان معارض قانون و جرایم بدون کیفرخواست..... ۱۹۰
- گفتار نخست - تحقیقات مقدماتی جرایم اطفال و نوجوانان معارض قانون..... ۱۹۰
- الف - پیشینه‌ی نظام دادرسی کیفری اطفال و نوجوانان در ایران..... ۱۹۱
- ب - مرجع تحقیقات مقدماتی جرایم اطفال و نوجوانان..... ۱۹۷
- ج - احضار و جلب اطفال و نوجوانان..... ۱۹۹
- د - قرار تأمین جرائم اطفال و نوجوانان..... ۱۹۹
- هـ - قرار نظارت قضایی برای جرایم اطفال و نوجوانان..... ۲۰۱
- ۱- معرفی نوبه‌ای خود به مراکز یا نهادهای تعیین شده توسط بازپرس..... ۲۰۲
- ۲- منع از رانندگی با وسایل نقلیه موتوری..... ۲۰۲
- ۳- منع اشتغال به فعالیت‌های مرتبط با جرم ارتكابی..... ۲۰۲
- ۴- ممنوعیت از نگهداری سلاح دارای مجوز..... ۲۰۲
- هـ- ممنوعیت خروج از کشور..... ۲۰۳
- و - تشکیل پرونده شخصیت برای اطفال و نوجوانان..... ۲۰۳
- ز - سایر اقدامات تحقیقی..... ۲۰۴
- گفتار دوم - تحقیقات مقدماتی جرایم منافی عفت جنسی و سایر جرایم بدون

کیفرخواست	۲۰۴
الف - تحقیقات مقدماتی جرایم منافی عفت جنسی	۲۰۵
۱- مصادیق جرایم منافی عفت	۲۰۵
۲- مرجع تحقیقات مقدماتی جرایم منافی عفت	۲۰۷
۳- نحوه تحقیقات مقدماتی در جرایم منافی عفت	۲۰۷
ب - سایر جرایم بدون کیفرخواست و تحقیقات مقدماتی	۲۱۰
۱- موارد قابل طرح مستقیم در دادگاه	۲۱۱
۲- چگونگی انجام تحقیقات مقدماتی	۲۱۲
۳- ضرورت حضور دادستان در جلسه دادگاه	۲۱۵
۴- اجرای احکام	۲۱۶
مبحث دوم - تحقیقات مقدماتی جرایم نیروهای مسلح، اشخاص حقوقی و جرایم رایانه‌ای	۲۱۶
گفتار نخست - تحقیقات مقدماتی جرایم نیروهای مسلح	۲۱۷
الف - مرجع انجام تحقیقات مقدماتی	۲۱۸
ب - جلب نظر کارشناسی	۲۱۸
ج - احضار متهمان نظامی	۲۱۹
د - قرارهای تأمین و نظارت قضایی	۲۲۱
ه - مرور زمان	۲۲۳
۱- جرم فرار از خدمت کارکنان نیروهای مسلح	۲۲۳
۲- حضور نیروهای مسلح در خارج از کشور	۲۲۳
۳- جرایم زمان جنگ	۲۲۴
و - وکالت در دادرهای نظامی	۲۲۴
ز - قرار موقوفی تعقیب	۲۲۵
گفتار دوم - تحقیقات مقدماتی جرایم مرتبط با اشخاص حقوقی و جرایم رایانه‌ای	۲۲۶
الف - تحقیقات مقدماتی جرایم مرتبط با اشخاص حقوقی	۲۲۶
۱- احضار اشخاص حقوقی	۲۲۸
۲- تبیین اتهام	۲۳۱
۳- قرارهای تأمین مربوط به جرایم اشخاص حقوقی	۲۳۲
۴- قرار تأمین خواسته	۲۳۴

- ۵- قرار نهایی ۲۳۴
- ۶- مسوولیت مدنی اشخاص حقوقی ۲۳۵
- ۷- ارزش اثباتی اقرار و سوگند نماینده شخص حقوقی ۲۳۵
- ۸- اجرای احکام جرایم اشخاص حقوقی ۲۳۶
- ب - فرایند تحقیقات مقدماتی جرایم رایانه‌ای ۲۳۷
- ۱- چستی جرائم رایانه‌ای ۲۳۸
- ۲- مقررات خاص تحقیقات مقدماتی جرایم رایانه‌ای ۲۴۱
- ۱-۲. مرجع تحقیقات مقدماتی ۲۴۱
- ۲-۲. پیشگیری از محو داده‌ها ۲۴۲
- ۳-۲. نگهداری داده‌های ذخیره شده ۲۴۴
- ۴-۲. ارائه داده‌های حفاظت شده ۲۴۵
- ۵-۲. تفتیش و توقیف داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی ۲۴۵

فصل چهارم - خاتمه‌ی تحقیقات: اقدامات بازپرس و دادستان و

قرارهای نهایی ۲۵۱

- مبحث نخست - قرارهای نهایی و قرار عدم صلاحیت ۲۵۲
- گفتار نخست - قرار منع تعقیب و موقوفی تعقیب ۲۵۴
- الف - قرار منع تعقیب ۲۵۴
- ۱- مفهوم و موارد صدور قرار منع تعقیب ۲۵۴
- ۲- ارتباط بازپرس و دادستان پس از صدور قرار منع تعقیب ۲۵۵
- ۳- حدود اختیار دادگاه در رسیدگی به قرار منع تعقیب ۲۵۶
- ب - قرار موقوفی تعقیب ۲۶۲
- گفتار دوم - قرار جلب به دادرسی و عدم صلاحیت ۲۶۷
- الف - قرار جلب به دادرسی ۲۶۷
- ب - قرار عدم صلاحیت ۲۷۰
- مبحث دوم - کیفرخواست ۲۷۴
- گفتار نخست - مفهوم و انواع کیفرخواست ۲۷۵
- الف - مفهوم کیفرخواست ۲۷۵

ب - انواع کیفرخواست ۲۷۵

۱- کیفرخواست کتبی ۲۷۵

۱-۱. نحوه تنظیم کیفرخواست ۲۷۵

۱-۲. اصلاح کیفرخواست ۲۷۶

۱-۳. تغییر عنوان مجرمانه مندرج در کیفرخواست ۲۷۷

۱-۴. استرداد کیفرخواست ۲۷۷

۱-۵. تعدد کیفرخواست ۲۷۹

۲- کیفرخواست شفاهی ۲۸۰

۲-۱. مفهوم و سابقه ۲۸۰

۲-۲. شرایط کیفرخواست شفاهی ۲۸۱

۲-۳. تشریفات کیفرخواست شفاهی ۲۸۲

۱- ۲-۳. تشریفات در دادسرا ۲۸۲

۲- ۲-۳. تشریفات در دادگاه ۲۸۳

فصل پنجم - تحقیقات مقدماتی جرایم فرا سرزمینی ۲۸۵

مبحث نخست - مبانی حقوقی و موارد همکاریهای قضایی بین المللی در امور کیفری ۲۸۶

گفتار نخست - مبانی حقوقی همکاری قضایی ۲۸۶

الف - همکاری قضایی مبتنی بر معاهده ۲۸۷

۱- همکاری قضایی مبتنی بر معاهدات دو جانبه ۲۸۷

۲- همکاری قضایی مبتنی بر معاهدات چند جانبه ۲۸۸

ب - همکاری قضایی مبتنی بر عمل متقابل ۲۸۹

گفتار دوم - موارد همکاری قضایی بین المللی ۲۹۱

الف - استرداد مجرمین ۲۹۲

۱- قواعد کلی حاکم بر استرداد مجرمین ۲۹۳

۱-۱. اصل اختصاصی بودن ۲۹۳

۱-۲. اصل عدم استرداد به علت صلاحیت داشتن دولت ۲۹۴

۱-۳. اصل عدم استرداد تبعه ۲۹۴

۱-۴. مجرمیت دوگانه ۲۹۵

۲۹۵.....	۲- قلمرو موضوعی استرداد مجرمین.....
۲۹۶.....	۲-۱. مرتکبان جرایم سیاسی.....
۲۹۶.....	۲-۲. مرتکبان جرایم نظامی.....
۲۹۷.....	۲-۳. مرتکبان جرایم مربوط به اختلافات و جنگهای داخلی.....
۲۹۸.....	۲-۴. مرتکبان جرایم کم اهمیت.....
۲۹۸.....	ب - معاضدت قضایی و انتقال محکومان به حبس.....
۲۹۸.....	۱- معاضدت قضایی.....
۳۰۰.....	۲- انتقال محکومان به حبس.....
۳۰۱.....	مبحث دوم - تشریفات همکاری قضایی بین المللی در امور کیفری.....
۳۰۱.....	گفتار نخست - شیوه استرداد مجرمان.....
۳۰۲.....	الف - فرایند اجرای استرداد.....
۳۰۲.....	ب - بازداشت فوری.....
۳۰۳.....	ج - هزینه استرداد.....
۳۰۳.....	د - ترانزیت.....
۳۰۴.....	گفتار دوم - تشریفات معاضدت قضایی و انتقال محکومان به حبس.....
۳۰۴.....	الف - تشریفات معاضدت قضایی.....
۳۰۴.....	ب - تشریفات انتقال محکومان به حبس.....
۳۰۷.....	فهرست منابع و مآخذ.....
۳۱۱.....	نمایه واژگان و اصطلاحات.....
۳۲۵.....	نمایه مواد.....